

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Ganimo se!

X.

Utegnilo bi se nam očitati, da govorimo na korist velikej obrtniki ravno sedaj, ko se mali obrtniki posvetujejo, kako bi se jim bilo mogoče v konkurenciji z njo ubraniti pretečega jim propada. A izogniti se temu nismo mogli, kajti dandenes, ko nam sopar nadomestuje večino delavnih močij, ne dá se velika obrtnija s kakeršnim koli radomontadami spraviti s sveta. Sicer pa tu ne mislimo obrtnij ali boljše rečeno rokodelstev, katera nas preskrbujejo z izdelki, ki so nam potrebni za vsakdanje življenje, in katerim res želimo pomoči po legislatoričnej poti, temveč mi imamo v mislih obrtnijo, katera producira za izvoz. In le zato smo v poslednjem članku priporočali Ribničanom reorganizacijo njihove obrtnije, ako nečejo, da jih prej ali slej zadene jednaka usoda kakor mengiško-domžalske slamnikarje.

Velika obrtnija je tudi mogočen faktor gledé blagostanja držav in narodov, zato si vse države prizadevajo obrtniško produkcijo z ugodnimi postavami in različnimi olajšavami povzdigniti, mej tem, ko mora na drugej strani biti njihova skrb s podpiranjem in patroniziranjem trgovine skrbeti za zadostni izvoz teh izdelkov.

Mi, katerim je najprej pred očmi korist in blagor našega naroda, ne moremo se principijelno izreči za prijatelje vsakeršnemu napredku velike trgovine po naši domovini, kajti v slučajih, kadar se mej nami naseljujejo tuji ter zidajo tovarne, ima od njih korist pač dotična dežela, nikakor pa naš narod. Njemu so mnogokrat take tovarne celo na kvar, kajti prosti naš mož mora za borno plačilo najboljše svoje moči posvetiti tujcu, razen tega pa pri

konsumnem društvu, kakeršne tovarničarji navadno snujejo, pustiti od tega zaslužka gospodarju tudi še poseben dobiček.

Korist mogel bi naš narod imeti od velike obrtnije le takrat, ako bi pri njej ne igral le pasivne, temveč tudi aktivno rolo. Ne imel bi le za svoje delo dobivati borno plačilo tovarniškega delavca, ampak kapital njegov imel bi biti engaziran, ter mu donasati oni dobiček, katerega sedaj iz njegovega dela dobivajo tuji fabrikantje.

Dobička, katerega daje velika obrtnija, naj bi ne bil deležen le jeden človek, ampak deležnih naj bi ga bilo po več ljudi.

In to se da doseči z ustanovljanjem tovarnih delnice.

Naša domovina je za razne obrtnije jako pripravna. Razen narodnih naših obrtnij, namreč slamnikarstva — katero je pa žal! prešlo že v tuje roke — ter pletenja jerbasonov in košaric v kamniškem in „suhe robe“ v ribniškem okraji, moglo bi se povzdigniti fužinarstvo, za kar imamo posebno mnogo in ugodnih vodnih močij, ter fabrikacija sladkorja.

Ta poslednja obrtnija zdi se nam za naš narod posebne važnosti, kajti poleg tega, da je naša zemlja po nekaterih krajih Štajarskega, Gorenjskega in celo Notranjskega za sajenje sladkorne pese jako pripravna, je sladkor tudi blago, ki se bode vedno potrebovalo.

Naše kmetovalce bilo bi torej treba poučavati o važnosti združevanja za industrijalna podjetja, ter jim razlagati, kake koristi bi jim iz njih nastale, ne samo s tem, ker bi imeli delež pri dobičku, katerega obrtnija daje, ampak tudi s tem, ker bi v tovarnah njihova časi preobilna družina našla dela, katerega bi se tem radostneje lotila v zavesti, da ne po-

sluje samo za dneven zaslužek, temveč, da bode imela tudi delež pri celém poslovanju.

Da kapitala pri nas ne manjka, to dokazujejo uloge v hranilnicah, treba je v narodu zbuditi le podjetnega duha, in to storiti bi ne bilo tako težavno, kakor se pri nas, žal! le prerado misli.

In kako si mi izvršitev te zadače mislimo, povedali bomo v prihodnjem in poslednjem članku.

—r.

Pirkerjev zagovornik.

V zadnjem „Wochenblattu“ čitali smo korespondenco iz Kočevja (!) — risum teneatis amici! — v katerej neki Pirkerjev prijatelj poskuša tega kočevskega pedagoga oprati, pa tako slabo, da ga je še bolj v blato potlačil. — Kako je to, da je kočevskemu (?) korespondentu še le zdaj, šest mesecev po škandaloznej aféri, v glavo palo, zagovarjati svojega prijatelja? — To je čisto razvidno. Prijatelj njegov in cela psevdoliberalna klika sprevidi, da je Pirker nemogoč na Kranjskem postal in tako tudi cela njegova garda. Zaradi tega se potrudijo vsi njegovi bratje, da bi ga kolikor mogoče čisto opranega spravili s Kranjskega.

Kako pa je Kočevjarjem Pirkerjeva aféra dopala, o tem naj govori pošteno, priprosto ljudstvo kočevsko, ki še nij popačeno od psevdoliberalnih in brezvernih nazorov, kateremu je na tem ležeče, da se njegovi otroci izreajo na versko-moralnej podlagi; na to naj se obrne tudi slavna vlada, ono bode povedalo, kako je bilo razburjeno vsled te afere in da se še zdaj nij potolažilo. Tega ne bode pozabil priprosti Kočevjar, kako si je upal nadzornik v pričo šolske mladine tako nesramno izraziti se o nedolžnih otrocih — saj otrok nij tega

Listek.

Kara Džigit.

Povest srednjeazijskih nomadov. — Rusko spisal N. N. Karazina.

Pesen peta.

(Konec.)

Pred njimi travnik se zelen razširja, na travniku tam daleč stoji mlaj, obvešen s pisanimi robci, po travniku jezdijo džigiti praznični, spodbadajo konjiče, dražijo drug drugega z besedo ostro, ter se merijo s pogledi.

Denes z dekleti v „Kiz-Birri“ igrajo ter se radujejo, a jutri morda pojdejo k očetom, izprosit hčer v zakon.

Uzun-Čaš ostala denes je doma. Smejati se nij mogla; z junaštvom svojim mladeniče sramotiti neče. Naj se jedenkrat nagonijo ter s sebi ravnimi se naboré!

Preide ura, druga . . . Solnce na poludne

dviga se . . . Uže so se konji spenili in džigiti se spehali!

Najedenkrat s štepe veter je popihal, veter mrzel, kakor po zimi, ko vije mehki snežni prah s seboj . . . A kaki čudež se je zgodil? . . .

Pri mlaji črni konj prokletega stoji, na konji sedi „sam“; pripognil se je v sedlu, uprl s pravo roko se ob bok, ter zlobno jel zabavljati junakom našim.

No, vi ste mi junaci — zajci kocorepi! Dekleta našli ste po sebi — za koze molzti, a še teh ne morete ugnati! . . . Čujem, da pri vas je tu jezdarka, ki jo hvalijo vsi jeziki. Kje je denes tista nepremagljiva? Kaj se je skrila? . . . Čemu se ne pokaže? Saj bi človek jo pogledal rad!

Tako govoril je Kara-džigit, se hrohtal, po sedlu gugal in priklanjal; s svojimi očmi se uprl je naravnost na kibitko, kjer je se-

dela Uzun-Čaš in se, gledoč na igre, razveseljevala.

Uzun-Čaš je pobledela, ognjem gnevnim so oči jej zažarele, zaškipali beli, gladki so zobje; krvave kaplje so na ustnih izstopile.

Ne slušaj „njega“, šepče narod jej v uho — njegov nečisti govor ne bode te omdeljeval, ne osramotil in oblatil . . . Potrpi, pusti, naj v voljo božjo se nazmerja!

— Kaj? . . . ona molči, se ne oglasi? začuje z nova črnega se glas . . . Tedaj je res, da slava njena je lažniva, puhla! A zdaj, ko pravi prišel je junak, mej noge stiska rep, kakor na paši pes, ko čuje volka, — doma se skriva!

Vstala s tepiha je Uzun-Čaš, se vzravala . . . Ded stari, Han Ablaj stopi jej nasproti.

Jaz ne dovoljujem! dejal je, kaj vender draga vnučica ti pride v glavo? Ne smeš se

sam čisto nič zakrivil, da je bolj slabe glave, kakor duševni velikan Pirker, še menj pa, da se mu inteligenca uže na čelu ne bere, kakor g. nadzorniku. — In kaj tacega se upa list „Wochenblatt“ zagovarjati! Taka reč mu je malenkost! Da, za kakega navadnega človeka, kakor jih imenujemo: „hominis minorum gentium“, bila bi to navadna reč in nikdo bi se nad tem ne spodtikal, a za „šolskega nadzornika“, ki ima sveti nalog, vsem učiteljem, zlasti pa ljudstvu in šolske mladini, z najlepšimi vzgledi svetiti, pa nikakor ne; to mora nam priznati vsakdo, naj bo še tako najiven človek. Mi bi le vprašali, kaj bi P. napravil s takim učiteljem — se ve da ne s svojim privržencem — ako bi o njem kaj jednacega čul; mi smo si svesti, da bi ga ne poglal samo v deveto deželo, ampak dal bi mu stante pede „consilium abeundi“. Kaj se je za to najvišjemu učitelju, „glavi celega učiteljstva“, zgodilo, to nam je žalibog predobro znano.

V jednej zadnjih števil „Slovenca“ smo brali, da je vsake reči jedenkrat konec. Do zdaj se to še nij zgodilo. Znabiti se pa to ne more zgoditi zaradi zaslug, ki si jih je pridobil ta gospod na šolskem polji za vso kranjsko deželo — in te so? Prva in največja zasluga je ta, ki si jo je pridobil s tem, da se je po njegovem prizadevanju vzela vsem krajnim šolskim svetom še ta pravica, katero so imeli do leta 1878. pri šoli, da njih predlogi pri nastavljanju učiteljev nima veljave pri deželnem šolskem svetu, ako niso po volji Pirkerjevej.

Druga zasluga je ta, da je razburil vsled političnih razporov učitelje mej seboj. mej učiteljstvom in duhovščino pa napravil prepad, ki se ne bo dal tako hitro zasuti. Tretja zasluga je ta, da je učinil pred dvema letoma celo preseljevanje učiteljev od jednega kraja do drugega, in zakaj? to si misli vsak lahko! In ako je kdo vprašal te učitelje, zakaj so premeščeni, niso mu vedeli povedati drugega uzroka, kakor tega: „aus dienststrücksichten“. Tacih in jednacij zaslug bi se dalo še veliko naštet, ker so pa uže vse tako znane, da se o njih povsodi govori, ne bomo ž njimi svojih čitateljev nadlegovali.

O lepih naukih pa in o svetih, ki jih je dajal v pedagogičnem in didaktičnem oziru pri raznih priložnostih učiteljem, ne govorimo denes. „Wochenblattovemu“ korespondentu bi le to svetovali, da naj svoj prosti čas za kaj drugega porabi, kakor za tako izvrstno zagovarja-

nje človeka, ki je po celem deželi tako dobro znan, kakor denar. Aliquis.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 25. novembra.

Razmere mej raznimi strankami v državnem zboru so še vedno iste. Res, da je v sedanjem času zopet pristopilo zjedinej levici nekaj mož, o katerih je bilo pa uže prej gotovo, da pristopijo, ker so bili prej najbolj strastni privrženci ustavoverne stranke. — Da Tirolci niso izstopili iz Hohenwartovega kluba in da je središnji klub izjavil, da hoče še ostati v živej zvezi s Hohenwartovim klubom, to je jako neprijetno zadelo zjedinjeno levico, kajti gospodje levičarji so uže mislili, da bodo v kalnej vodi lahko lovili zlate ribice, ali pa še celo kak ministersk portfelj. Le tirolska poslanca Zallinger in Dipauli sta pristopila središčnemu klubu; ta dva poslanca pa sta pri razpravah o hišnem davku uže prej izstopila iz Hohenwartovega kluba in v slednjem času nijsta bila uda nobenemu klubu. — Piše se, da Lienbacherjev predlog o šolah, katerega jako navdušeno naprej tišči središnji klub, kmalu pride na dnevni red. — „N. Fr. Pr.“ hoče vedeti o neke spremembi v ministerstvu. Ona piše: „V poslanskih krogih se čuje, da gre Taaffejev kabinet zopetnej metamorfozi nasproti. Položaj barona Conrada je vsled postopanja središčnega kluba in pravne stranke vedno bolj težaven. Z baronom Conradom se bode baje tudi sekcijski šef Fidler izločil iz ministerstva. Ob jednem, ko se nastavi nov naučni minister, imenovan bode dr. Pražak definitivno justičnim ministrom in kabinet se bode pomnožil z novim češkim ministrom.“ Koliko je na tej slednje novici resnice, ne vemo.

Mnogo so pisali o novoimenovanem ministru grofu Kalnokyju domači listi in zdaj prinašajo tudi vnanji sodbo o njem. „Journal des Debats“ pravi, da si bode lahko pridobil vse simpatije, ker je po rodu in imenu Magjar, po vzgoji Nemec, ud konservativne stranke, z Rusijo prijatelj kot prejšnji Avstrije zastopnik pri njej, da bode se trudil vzdržati zvezo z Nemčijo, pa tudi prijateljstvo z Rusijo. „Times“ piše o njem, da je mož, ki bode previdno postopal in se trudil, da ohrani mir. Havatski „Pozor“ pa pravi: „Grof Kalnoky nije Slaven, niti se je do sada obaziralo na slavenstvo postavljajuč ministre u obće, a napose ministra vanjskih posala; ali on bi mogao najprije poravnati one grbavosti i ugrijati ohladnjelo prijateljstvo medju Rusijom i ovom monarkijom. Možda se i boje toga u Pešti, je magjarski talmi-diplomat dr. Falk pisuē ob imenovanju Kalnokyevom govori najviše o Andrassyu i Kallayu.

Ovo je dobra preporuka; a isto tako dobra, što ga njemačko-ustavovjerna klika u Beču nebroji medju svoje prijatelje, nego protivnike — u nutarnjoj politici“.

Vnanje države.

Rusija reorganizira upravo, a poleg tega skrbi se, da se povzdignó finance, povsod hoče štediti. Vojni budget mislijo znižati za 30 milijonov rubljev, odpravilo se bode več generalnih guvernerjev in s tem se prištedi 75 milijonov rubljev.

Srbski odstavljani metropolit Mihajl zapustil je po dolgem ustavljanju škofovsko palačo, v katero se preseli administrator Mojzije.

Vatikanski list „Unita Catolica“ priobčuje pogoje, pod katerimi bi bilo možno rešiti rimsko vprašanje. Ta list pravi, da nij treba razpravljati o potrebi papeževe svobode in o svobodi vere in katolicizma, potem pa našteva pogoje: 1. Glavno mesto Italije naj se preloži kam drugam, na pr. v Florenco. 2. Vsi udeleženci bi morali papeža prositi odpuščanja za vse, kar se je zgodilo. 3. Legitimna pravica papeževa do odvzete mu svetnega vladarstva se mora priznati. 4. Italijanski kralj bi se moral zavezati, da plača papeževemu zakladu na leto več milijonov. Vse to bi morala uravnati mejnarodna konvencija. — Razmere mej papežem in francosko vlado so baje precej napete. — Mej Nemčijo in Rimom se vrše dogovarjanja.

Iz Carigrada se poroča, da turški listi vedno hujše pišejo proti Avstriji, ker je upeljala v Bosni deželno-brambeni zakon. To je za sultanove iluzije prehud udarec.

Dopisi.

Iz Št. Jurija ob juž. želez. [Izv. dop.] Tukajšnje društvo: „Kronprinz Rudolfsverein für Obstbaumzucht“, kateremu načelnik je župan g. dr. Gustav Ipavic in tajnik g. vitez Berks, pričelo je svoje delovanje. Za nasad mladih drevesec, katera se bodo pozneje po vsej fari brezplačno delila, si je društvo v porazumu z občino izbralo občinsko zemljišče v spodnjem trgu. V rigulirano prezimljeno zemljo se bodo v spomladi vsadila mlada drevesca, katerih zdaj na g. dr. Ipavičevaj njivi raste več tisoč.

Obče znanega in spoštovanega posestnika g. Kavliča zadela je pred tednom mrtvud. Škoda bi bilo veselega moža, če ne bode ozdravel. — c.

Iz Celovea. 23. novembra. [Izv. dop.] Koroška takozvana „liberalna“ stranka je pričela na novo izdajati tednik „Freie Stimmen“. Moto tega časopisa je „Durch Kampf zum Sieg“. O tem časopisu pač velja beseda „kakeršna stranka, tako je nje glasilo“. V svojih predalih ta umazani listič vedno kriči, kakor volk v znanej basni, da mi Slovenci Nemcem kalimo vodo, da smo mi uzrok političnemu nasprotju, ki se nahaja v Koroškej. Taka je liberalna logika! Listič vpije, da hočejo Nemci

boriti s tem, ki ga ne zmore ni vsa molitev, ni tumari sveti; za to človeška sila nedostaje. Močnejši od tebe bil je Hakim — a tudi njega je premagal. Jaz ne dovoljujem! . . .

Žené, otroci valjajo po tleh se . . . prijemljejo za kraj obleke Uzun-Čaš, poljubljajo zemljo okolo nje. — „Ne hodi, ej ne hodi“, od vseh strani kriče in stok po štepi se razlega. Mladenci, ženinini so tesnim krogom jo objeli; od daleč prišli gosti, še ti so se postavili čez pot jej v tropi gostej . . .

Ne hodi, pusti! samo čuje se. Toda dži-git proklet z bahaškim glasom svojim kričanje vse prevpije.

— Le varujte jo, kriči, stražite ovco slabosilno! . . . Pazi! . . . Tam, glej, kozel star se je utrgal! Pazi, da te ne pobode!

Posegli po nožih so vsi junaci, ali ko se spomnijo nesrečnega Hakima, povsili so k tlom oči.

Uzun-Čaš prodrla krog je in nij še jedenkrat vzdihnil narod, sedi uže na konji svojem. Konj prha grozno, kakor zver tepta z nogami.

Nij vzdihnil drugokrat narod, ko uže ponesla se je k mlaju, privzdignila z roko visoko bič . . . Odskočil je džigit, pričela se je gonja . . .

Kakor brezumna, mučena od zle bolesti, kakor zblaznena Uzun-Čaš poja se po štepi . . . Uže padel bič jej je iz rok! . . . Za grivo se prijemlje, s sedla drsi, na zemljo kloni se.

Nij vzdihnil tretjekrat še narod, uže pisan konj prekrasne Uzun-Čaš po polji bega sam. Položil počez je v sedlo „črni“ našo krasotico ter pobegnil z njo, kakor grabljivi volk z ukradeno ovco.

Narod stoji, molči, si gledati ne upa. Ab-laju Hanu solze iz oči deró. Alajar, ženin, ba-

lalajko svojo je razbil na kosce drobne, in kot od strele ubit se zvrnil je na zemljo.

Tišina vlada okrog — vse je kakor mrtvo. A glej, zgodi se divno čudo, nepoznano, nepričakovano.

Ak-Džanin — duša čista — na konji svojem, mirnem, prav tiho izza koč pridirja. Smehljata se jej ustni sladki — dan jasni, topli jej v očeh odseva . . . Prijelo jo je, ko peresce veter, ter odneslo jo za roparjem prokletim!

Krili . . . krili beli, ko labudu, vzrastli sta na plečih „čistej duši“ . . . To videl vsak je — videl star in mlad; še slepci videli so ti peruti, ter v svojih pesnih narodu o njih pripovedovali.

Dohitela je Ak-Džanin črnega džigita, prišla mu vstric — proč se je obrnil, od strahu zmešal se je vrag prokleti, se spustil v beg in k sedlu skrčil. Poprime mraz džigita čr-

v pokoji živeti s Slovenci in ob enem v prav liberalnem smislu vedno psuje vse, kar je slovenskega! In ta listič se predrzne reči, da zastopa mnenje koroških Nemcev. V čast pravih Nemcev moram reči, da to nij res, ker pošteni Nemec ne odobruje takega psovanja na slovenski narod, kakeršno se nahaja v „Freie Stimmen“.

Če še povem, da je izdavitelj lista nek tukajšen loterijski kolektant Sowa in urednik neki Matschingg, tak mislim, da ne dvomite več, da je list v resnici liberalen in pravo glasilo Nemcev. To bodo čudna jajca, ki jih bosta Sova in Mačnik nalegla.

Domače stvari.

— (Sokolov „jour fixe“) bode danes zvečer v Schreinerjevej pivnici na Št. Peter-skem predmestju. Program je zelo zanimljiv. Začetek ob 8. uri. Gg. udje „Sokola“ in sl. pev-skega zbora ljubljanske čitalnice so uljudno vabljeni.

— (Kranjsko čebelarско društvo,) katero je zborovalo dne 24. t. m., imenovalo je jednoglasno častnimi svojimi članovi mi-nistra za poljedelstvo g. grofa Falkenhayna, deželnega predsednika g. Winklerja in c. k. vladnega svetnika g. pl. Fladunga.

— (Zahvalne diplome) prisodil je občni zbor kranjske kmetijske družbe jedno-glasno naslednjim gospodom: Antonu Organcu, c. kr. gimnazijskemu profesorju in okrajnemu šolskemu nadzorniku, za prosep kmetijstva v obče, posebno za sadjerejo, potem za pouče-vanje v ljudski šoli; Antonu Ogulinu, posest-niku v Novem mestu, za vinorejo; J. Tršinerju, posestniku v Auenthalu, za živinorejo; J. Jeri-ču, umirov. župniku v Ljubljani, za napredno čebelarstva; Mavriciju Scheirerju, gozdnemu nadzorniku v Radečah, in Antonu Jeršanu, po-sestniku v Mavčah, obema gospodoma za umno gozdarstvo; ljudskim učiteljem: Matiju Rantu v Premu, Jožetu Franketu v Stopičah, Fran-cetu Lavriču v Škocijanu in Antonu Povšetju, posestniku, vsem štirim za sadjerejo. Na pred-log vipavske kmetijske podružnice: Antonu Žva-nutu v Lozicah, za umno vinorejo, Matiju La-vrenčiču, za umno vinorejo in živinorejo, An-tonu Prhalcu v Vipavi, za umno vinorejo in Dragotinu Dolencu, županu v Vipavi, kot za-četniku reguliranja reke v vipavski dolini.

— (Celjska čitalnica) napravi dne 27. nov. t. l. zvečer ob 8. uri veselico z na-slednjim vsporedom: I. A. Hajdrih: „Pod oknom“, moški zbor. II. Humoristična razprava: „O laži“, bere g. A. K. III. Dr. G. Ipavic:

nega, kakor na ognji skorjo suho, smolno, zvija ga in stresa . . . Spenjen mu je konj, ki nij poznal doslej truda, zlobno z užesi miga ter se spotika.

Ak-Džan za njim jo dere, prah črni v kolobarjih dviga se, a svetita se v tmni tej samo peruti njeni beli.

Vali se smrad in dim; plamen rudeč skozi črni dim z jezikom svojim šviga; na vse strani se zemlja stresa; propal, poginil v ognji je Kara-džigit prokleti, zmagan od duše čiste . . .

Od tega časa videli več nijso v štepi čr-nega džigita, nij vzburjal več naroda, nič več se prikazaval nij! . . . Tudi Ak-Džan, dobre deklice, več nijso videli. Visoko migoma se je vzdignila, ko bela ptica, kakor golobček, ter zginila na sinjem nebu.

Kmetov.

„Oj z Bogom, ti planinski svet“, moški zbor z bariton-solo. IV. V. Lisincki: „Prelja“, moški zbor. V. Tombola. VI. Iv. pl. Zajc: „U boj“, moški zbor.

— (Iz Ptujja) se nam 24. t. m. piše: Včeraj ustrelil se je knjigovodja tukajšnjega trgovca Sch. Uzrok samomora bila je nesrečna zakonska zveza.

— (Javna zahvala.) Tukajšnje šol-ske bukvarnici so darovati blagovolili: Vele-častiti gospod Josip Hašnik, cerkveni svetova-lec in župnik tukajšnji, 64 knjig raznega, za-bavno-poučnega zadržaja; blagorodni gospod Matija Kavčič, tukajšnji trgovec 6 Pesmaric od dr. Razlaga, in blagorodni gospod Ferdi-nand Črnovšek, načelnik kr. držav. brzojav-nemu uradu v Zagrebu, 36 knjig raznega za-držaja. Omenjenih knjig so se, ali se bodo pripravne uporabile kot konecletna darila mar-ljivim učencem in učenkam; druge pa se uvr-sté šolske bukvarnici. Iskreno želeč, da bi osnovana bukvarnica čitateljem blažila srce, budila in krepila čut do poštenosti, varčnosti, delavnosti, trdnega moškega značaja, izreka se za lepe doneske vrlim rodoljubom v imenu čita-joče mladeži najtoplejša zahvala. V imenu štiri-razredne ljudske šole v Šent Juriji ob južnej železnici. Valentin Jarc, bukvarničar.

Izpred porotnega sodišča.

Ogoljufana nevesta.

Pred porotnim sodiščem stal je zadnji vtorek 24 let stari neoženjeni kmetški posest-nik Janez Zupanec, do sedaj še nekaznovan. Obdoljuje se hudodelstva goljufije po §§. 197, 198 in 200, kaznjivega po §. 203 k. z. Ne-kega dne meseca novembra leta 1880, tako pravi zatožba, je zatoženec, kateri nij imel razen popolnem zadolženega posestva v Pod-gorji, okraja kamniškega, nikakeršnega družega premoženja, rekel neoženjeni dekli Marijani Zupanec s Klanca, da jo vzame v zakon, ako mu donese dote 700 gld. Pri tej priliki trdil je tudi, da je njegovo posestvo v Podgorji vredno 4000 gl. in da so izvzemši 550 gl. vsi njegovi dolgovi poplačani. Zatoženec je na-glašal, da bode najpametneje, če prej kot mogoče skleneta zakon.

Potem sta se pogodila tako, da izgubi tisti, ki bi se skesal, aro 40 gld. To aro mo-rala je Marijana Zupanec takoj vročiti zato-žencu. Kupčija je bila storjena!

Ko sta bila prvokrat oklicana, pride zato-ženec k nevesti in jej pove, da ve za lepo kravo, da pa potrebuje za nakup 25 gld. Srečna nevesta mu iste takoj odšteje. Po tretjem oklici se zatoženec za svatovanje še nič nij pripravljaj. Marijani Zupanec, katera ga je zaradi tega povpraševala, rekel je, da mu mora na račun dote izročiti 335 gld. Marijana Zupanec izterjala je hitro denar pri dolžnikih in 23. novembra 1880 sklenila sta pred c. kr. notarjem g. Krsnikom v Kamniku ženitovansko pismo. To pismo je določevalo, da se vknjiži nevesta na posestvo zatoženčovo, v prvem paragrafu pa je bilo izrečeno, da vsa v ženitnem pismu stoječa določila dobodo veljavo še le potem, ko se je zakon cerkveno sklenil. Na drugi dan po pismu določili so poroko. A ženina zatoženca nij bilo blizu in lagal se je, da nij mogel dobiti ne vozov, ne prič in ne starašin, in da tudi pri spovedi nij bil. Določili so nov dan za poroko ali zato-ženca tudi takrat nij bilo. Pil je v neke go-stilnici in ko je nevesta poslala po njega staro žensko, da naj pride, da ima pripravljeno uže balo, da je nakupila moko itd., šalil se je,

da naj nevesta le hitro pride, če hoče dobiti še kaj denarja. Mej tem pa je prišel adventni čas. Zatoženec zatrjeval je, da bo poroka pred pustom, mej tem pa povabil Marijano Zupane-c, da naj pride k njemu stanovat. Temu pova-bilu je nevesta ustregla in stanovala 14 dnij pri njem. A uže mej tem časom terjala je 400 gld. nazaj in ko jih nij dobila, tožila je Janeza Zupanca po dr. Pirnatu za 400 gld. Kmalu potem so ga zaprli in bilo mu je tudi posestvo prodano.

Zatoženec taji pri denašnje obravnavi hudobne namene, ter pravi, da bi bil Marijano Zupanec vzel, če ga nij tožila. V obče pa pravi, da je ta ženska strašno lakomna po moškem spolu, in da nij za možiteve.

Ogoljufana nevesta jako humoristično slika svojo ženitovansko nesrečo z zatožencem. Zmi-rom mu očita, da ima le jedno samo dušo in da bi bil spoved, če je imel še tako kopo grehov, lahko v treh tednih opravil. Državni pravdnik trdi, da je bila Marijana Zupanec po zatoženci ogoljufana. Zagovornik dr. Zarnik pa v izvrstnem govoru dokazuje, da je zato-ženec bil pripravljen Marijano Zupanec v zakon vzeti, a da je ona to sama onemogočila, ker ga je tožila. Po ženitovanskem pismu so do-bile vse dogovorjene določbe veljavo še le po sklenenem zakonu. Zatoženec pa nij mogel zakona skleniti in vknjižba 400 gld. se nij mogla izvršiti na njegovo posestvo, ker ga je Marijana Zupanec tožila in ovadila. Zagovornik tudi navaja, da zatoženec nij imel slabega na-mena, ker je z denarji, dobljenimi od Mari-jane Zupanec, dolžnike plačeval. Sploh je videti, da je bila Marijana Zupanec jako zadovoljna, drugače bi ne bila šla stanovat 14 dnij k za-tožencu in bi ne bila v njegovem domovanji živela.

Porotniki (načelnik g. Ferdo Souvan) so z 9 proti 3 glasom zanikali na hudodelstvo goljufije stavljeno vprašanje.

Sodnija je na to oprostila Janeza Zupanca od zatožbe.

Težko telesno poškodovanje.

Zadnjo sredo imel se je zagovarjati zaradi hudodelstva težke telesne poškodbe Matevž Grbec, posestnikov sin iz Lipsenj, okraja loškega, kateri ne zna ni pisati ni brati, in je bil uže mnogokrat zaradi tatvine, boja, te-lesnega poškodovanja kaznovan. Dne 29. ju-nija t. l. sprl se je s svojim bratom Janetom ter se suval z njim. Končno pograbi zatoženec stol in udrihne brata po obrazu ter mu za-dene oko.

Kmalu potem je oko izteklo. Zatoženec ne taji ničesar, samo pravi, da ga je brat dražil, da je pač hotel ranjenega s stolom uda-riti, da pa mu nij hotel izbiti očesa.

Porotniki so ga spoznali krivega.

Državni pravdnik predlaga kazen težke ječe, 5 do 10 let.

Zagovornik dr. Papež poudarja olajšajoče okolnosti §. 46, lit. d, g, h, k. Sodnija obsodi zatoženca na dve leti težke ječe, vsak mesec poostrene z jednim postom. Zatoženec izjavi, da se ne bode proti kazni pritožil.

XX. izkaz o darilih za Jurčičev spomenik.

Do zdaj je bilo nabranega . . . 1709 gld. 67 kr. jedna srečka ljubljanskega posojila in jeden c. kr. cekin.

Temu so dodali:

Národní šestošolci v Ljubljani . . .	6	40	„
Repič Fran v Ločergi . . .	2	—	„
Dr. Gestrin Karel v Kostanjevici . . .	2	—	„
Mikuš . . .	1	—	„
Ferijančič v Celovci . . .	1	—	„
Dr. Janežič V. . .	2	—	„
Janežič Š. . .	1	—	„

Rosbaher	"	"	—	gld. 90	kr.
Vrečar	"	"	1	"	10
Juranič	"	"	1	"	50
Treven	"	"	1	"	50
Borštner	"	"	1	"	50
Šket	"	"	1	"	50
Zadnikar	"	"	1	"	50
Ozbič Fr.	"	"	1	"	50
Ozbič M.	"	"	1	"	50
Majdič	"	"	5	"	50
Golč	"	"	2	"	50
Tomič	"	"	1	"	50
Rup	"	"	1	"	50
Slov. lit. društvo na Dunaji	"	"	16	"	50
Skupilo za c. kr. cekin	"	"	5	"	50
Boša Janez v Premu	"	"	1	"	50
Dekleva Josip	"	"	1	"	50
Valenčič Jakob	"	"	1	"	50
Renko Pavle	"	"	1	"	50
Frank Andrej	"	"	1	"	50
Žnidaršič Anton	"	"	1	"	50
Zarnik Martin	"	"	1	"	50
Jelušič Er. v Kastvu	"	"	1	"	50
Jelušič Koz.	"	"	1	"	50
Loginja Mat.	"	"	1	"	50
Hrvatska čitalnica	"	"	2	"	50
Munih Fran na Volovskem	"	"	1	"	50
Rebek Ant.	"	"	1	"	50
Meister Josip	"	"	1	"	50
S. A.	"	"	1	"	50
N. N.	"	"	1	"	50
Skupaj	"	"	1776	gld. 12	kr.

in jedna srečka ljubljanskega posojila.

Tuji:

25. novembra:

Pri **Slonu**: Schebath iz Trsta. — Lestner iz Grada. — Klier z Dunaja. —
Pri **Malič**: Weidinger z Dunaja. — Dr. Constantini iz Požuna.

Dunajska borza 25. septembra		
Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld. 25
Enotni drž. dolg v srebru	78	05
Zlata renta	93	90
1860 drž. posojilo	132	30
Akcije narodne banke	840	
Kreditne akcije	363	
Londona	118	70
Srebro		

Zahvala.

O 50letnici svojega doktorstva, 22. dne t. m., doživel sem toliko veselja, kolikernega se nikdar nisem niti nadejal. Poleg visokega odlikovanja s častnim meščanstvom glavnega mesta kranjskega in častno diplomo tukajšnjega zdravniškega društva, sem prejel od raznih društev, od svojih kolegov in od družih prijateljev toliko dokazov ljubezni in naklonjenosti ustno in pismeno, kakor tudi dragocenih spomenikov iz prijaznih rok, da nijmam besedij, s kojimi bi izrazil občutke svojega globoko ginjenega srca.

Tolikega veselja ves navdan, morem javno vsem prijateljem skupaj in vsakemu posebe le s slabimi besedami izraziti svoj najtoplejšo zahvalo za tolika preljubeznjiva čestitanja z najiskrenejšo željo: naj Bog vsemogočni milostivo izvrši vsa voščila, koja so bila tako topla naglašana v meni nepozabljivem dnevu 22. novembra t. l.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1881.

(669) Dr. Fran Schiffer.

Umrli so:

V deželnej bolnici:

11. novembra: Fran Stefel, hišni posestnik. 62 let, za vnetjem trebušne kože.
12. novembra: Jurij Cimerman, dninar, 70 let, za marazmom.

Naznanilo učnih pripomočkov.

P. n. gospodom šolskim vodjem in učiteljem naznanjam, da je „**Nazorni nauk**“, spisal Tomšič, ravno izšel v novejši izdavi in priporočam ga v lepe obliki za gld. 350. Dalje imam vedno v zalogi: Vse predpisane **stenske zemljevide, stenske abecednike, aparate za fiziko, globuse s slovenskim in nemškim tekstom, telurije, rus. računske mašine, tablice, Graudauerjev in Eichlerjev pouk v risanju** itd. itd. Velika zaloga **pisnih zvezkov in tablic, c. kr. prodaja šolskih knjig.**

V prijazna naročila se priporoča

spoštovanjem

(670—1) J. Giontini v Ljubljani.

Podpisani izdeluje vsake vrste

pušk za lov in streljanje v tarčo

po najboljših in najnovejših zistemih po jako nizkih cenah. Prenaredbe in poprave se brzo oskrbijo; isto tako prodajam vsake vrste **lovske priprave**. — Za dobro delo se jamči.

Fran Gahlert,

puškar v Borovlji (Ferlach).

Sekači oglja

(648—6)

z dobrimi spričevali dobijo v **Riharda viteza Dražaja rudokopu**, imenovanem „Seegraben“ pri Ljubuu (Leoben), takoj delo.

5
žrebanj v letu.

Uže dné 12. decembra!

Drugo izžrebanje 3% kneževskih

3%
obresti v zlatu.

SRBSKIH SREČK

od leta 1881 à 100 frankov v zlatu.

Vsako leto pet izžrebanj

14. januarja, 14. marca, 14. junija, 14. avgusta in 14. novembra.

Vsakratni glavni dobitek

frankov

100.000

v zlatu.

Najmanjši dobitek 100 frankov v zlatu.

Dobitki in obresti se izplačujejo na **Dunaji**, v **Pešti**, v mnogih provincijalnih mestih, kakor tudi v skoro vseh evropskih glavnih mestih **brez vsakaterrega odbitka**.

Za točno izplačitev jamči kneževska srbska vlada.

Srečka daje 3% obresti v zlatu.

Srbske srečke proti kasi à gld. 46 poleg 50 kr. kuponskih obrestij.

Prejemni listi

vplačujejo se v 14 mesečnih obrokih le po 3 gld.
in z ostalim obrokom 4 gld.

Kupec si pridobi uže z **vplačitvijo samo gld. 3**
tako **samosvoje** in **nerazdeljeno** pravico do igranja.

Pri 1. žrebanji 12. novembra 3% kneževskih **srbskih srečk** bili so glavni dobitki frankov **100.000**, **10.000** in **4000** v zlatu dobljeni mej srečkami, ki jih je prodala naša hiša, in zelo kulantno eskomptirani.

Prihodnje izžrebanje uže 12. decembra, 14. januarja in 14. marca.

Torej trikratno izžrebanje v teku prihodnjih štirih mesecev.

Wechslergeschäft der Administration des

(658—2)

WIEN,
Wollzeile 10 und 13.

„MERCUR“

C. Chon,
Wollzeile 10 und 13.